

Plean Scoile Gaeilge Scoil Mhuire Pollagh

Réamhráiteas

Cuireadh an plean seo le chéile le linn na bliana 2009/2010. Thug comhairleoir sa Ghaeilge tacaíocht don fhoireann. Foireann na scoile a chuir eagar agus comhordú ar an bplean. Athbhreithniú ar Phlean na Gaeilge atá anseo. Cuireadh an plean le chéile ar dtús i 2002 tar éis na laethanta inseirbhíse. Nuair a cuireadh an plean le chéile bhí foireann na scoile ar fad páirteach sa phróiseas.

Bunchúiseanna

Tá gá leis an bplean seo

- chun cabhrú linn an Curaclam a chur i bhfeidhm agus a chur in oiriúint d'ár scoil
- chun go mbeidh treoir chinnte againn i múineadh agus in úsáid na Gaeilge
- ionas go mbeidh léanúnachas agus forbairt ó rang go rang
- chun an Cur Chuige Cumarsáideach a chur i bhfeidhm sa scoil
- chun comhthéacs a chruthú d'úsáid na Gaeilge sa scoil
- chun eolas a thabhairt do dhaoine nua ag obair sa scoil
- chun dea chleachtas a chothú

■ Fís agus Aidhmeanna

(a) Fís – An plean i gcomhthéacs na scoile:

Is é an fís atá againn sa scoil seo don Ghaeilge ná go bhfoghlaimí na páistí an Ghaeilge go héifeachtach agus le taitneamh agus mar thoradh ar seo go mbeidh siad in ann an Ghaeilge a úsáid go cumarsáideach mar theanga.

Tá an scoil suite i mbaile tuaithe. Is scoil DEIS (banda 1 tuaithe í) Tá ilranganna sa scoil. Tá príomhoide atá ag múineadh agus 3 múinteoir ranga, múinteoir feabhais agus achmhainne (roinnte) ar an bhfoireann. Níl Gaeilge sa cheantar ach ta béim ar na cluichí Gaelacha agus ríncí Gaelacha.

(b) Aidhmeanna: (Ith 14 Curaclam na Bunscoile - Teanga)

Is iad na príomh aidhmeanna atá againn don Ghaeilge sa scoil seo ná:

- go mbainfidh na paistí amach caighdeán árd labhartha, léitheoireachta agus scríbhneoireachta roimh deireadh a mbunoideachais
- cumas éisteachta agus labhartha na bpáistí a fhorbairt agus a muinín chun an Ghaeilge a úsáid a chothú.
- éisteacht, labhairt, léitheoireacht agus scríbhneoireacht a fhorbairt ar bhealach comhtháite
- go gcuirfí ar chumas na bpáistí eolas a chur ar chultúr na tíre trí foghlaim na Gaeilge
- go mbeidh meas ag na paistí ar an nGaeilge agus dearcadh dearfach acu ina leith
- go mbeidh fonn ar na paistí a gcuid Gaeilge a úsáid agus a chur chun cinn
- cuir leis na háiseanna sa scoil go rialta chun freastal ar riachtanaisí teanga na bpáistí.
- go dtabharfaidh an fhoireann teagaisc tacaíocht dá chéile chun a gcuid Gaeilge féin a chur chun cinn agus taitneamh a bhaint as an bproiséas
- Cur le líofacht, le cruinneas agus le saibhreas teanga na bpáistí.
- úsáid na Gaeilge mar ghnáth-theanga chumarsáide a chur chun cinn.
- taitneamh a bheith le baint as foghlaim na Gaeilge.

■ Ábhar an Phleain

1. Curaclam na Gaeilge

1.1 Cur Chuige Cumarsáideach: (Curaclam na Gaeilge Teanga Lth 8/9)

Leagtar béim ar chumarsáid sa churaclam. Is iad aidhmeanna an cur chuige cumarsáideach ná diriú ar riachtanaisí teanga na bpáistí agus a chinntiú go bhfuil baint ag na topaicí/teanga atá roghnaithe le saol an pháiste. Sa tslí seo is feidir leis an bpáiste a bheith gníomhach san fhoghlaim. Tá cumarsáid mar sprioc le gach ceacht Gaeilge.

Sa structúr don cheacht, roinntear é ar thrí thréimhse

- An tréimhse réamhchumarsáide
- An tréimhse cumarsáide
- An tréimhse iarchumarsáide

1.2 Feidhmeanna Teanga (féach Aguisín 1)

Usáidtear na feidhmeanna teanga chun cuspóir cumarsáide a bhaint amach. Ní leor foclóir amháin. Sa scoil seo tá liosta d'eisleamáirí/samplaí na bhfeidhmeanna teanga curtha in oiriúint dár scoil. **Táimid chun an gréille seo a úsáid mar thacaíocht/treoir don bhfoghlaim agus don teagaisc sa scoil seo.** Is mian linn go mbeidh na páistí in ann an Ghaeilge atá acu a úsáid chun labhairt, léamh agus scríobh faoi topaicí a bhfuil spéis acu féin iontu ar bhealach nádúrtha cumarsáideach. Bíonn na feidhmeanna san áireamh nuair a bhíonn an ceacht á ullmhú, agus úsáidtear na heiseamláirí teanga go neamhfhoirmiúil i rith an lae freisin. Seo na catagóirí feidhmeanna teanga:

- Caidreamh sóisialta a dhéanamh
- Soiléiriú a lorg i gcomhrá
- Dul i gcion ar dhuine nó ar dhaoine eile
- Dearcadh a léiriú agus a lorg
- Eolas a thabhairt agus a lorg
- Structúr a chur ar chomhrá

1.3 Snáitheanna an Churaclaim:

Éisteacht (Aguisín 2-Éisteacht)

Cuirtear béim ar an éisteacht sa churaclam seo. Cloiseann na páistí cuid mhaith teanga go neamhfhoirmiúil. Cloiseann siad an Ghaeilge chomh maith nuair atá na múinteoirí i mbun cumarsáide sa rang agus i dtimpeallacht na scoile. Cloiseann siad an Ghaeilge sa tréimhse teagaisc Gaeilge leis. Tá sé fíorthábhachtach an teanga a úsáid go neamhfhoirmiúil i gnáth cúrsaí an lae chun an Ghaeilge a chur chun cinn. Cuirtear béim ar scil na héisteachta i rith an cheachta chomh maith – éisteacht go foirmiúil.

Labhairt (Aguisín 3-Labhairt)

Foghlaimoidh an páiste an Ghaeilge má bhíonn taitneamh a bhaint aisti agus dearcadh dearfach á chothú. Cuirtear an-bhéim ar labhairt na Gaeilge. Ba mhaith linn go mbeidh na páistí in ann labhairt go simplí faoi na topaicí a bhfuil spéis acu iontu agus go mbeidh siad in ann caidreamh bunúsach sóisialta a dhéanamh. Tugaimid deiseanna foghlama do na páistí ionas go mbeidh siad in ann cumarsáid labhartha a dhéanamh go rialta chun an teanga a fhorbairt go háirithe tríd na stráitéisí. Spreagtar na páistí chun labhairt i nGaeilge go neamhfhoirmiúil chomh minic agus is féidir i rith an lae agus chun labhairt go foirmiúil nuair atá rang ar siúl.

Léitheoireacht (Aguisín 4-Léitheoireacht)

Ta clár ullmhúcháin don litreacht i ranganna na naíonán le rainn, cluichí teanga, amhráin, pictiúrleabhair, scéalta, na leabhair mhóra, teanga bhainistíochta ranga &rl. Mar go bhfuil ilranganna sa scoil seo is minic a bhíonn Rang 1 ag obair le Rang 2. Cuirfidimid tús leis an léitheoireacht ag an léibhéal seo. Bíonn foscileanna na léitheoireachta sa Bhéarla sealbhaithe ag na páistí. Tá traschur na scileanna i gceist ansin nuair a thosaíonn said ar léitheoireacht na Gaeilge. Bíonn ga afách dul ag ple le fuaimeanna nua na Gaeilge. Tugann an léitheoireacht eolas, pléisiúir agus taitneamh don léitheóir. Tuigimid go bhfuil bainistiú na léitheoireachta lánach sa phróiseas. Ba mhaith linn deiseanna léitheoireachta éagsúla a sholáthar sa scoil seo - léitheoireacht faoi stiúir, léitheoireacht pháirteacht, léitheoireacht roinnte agus aonair, taoiléitheoireacht & tionscnaimh léitheoireachta ilrangach.

Scribhneoireacht (Aguisín 5-Scribhneoireacht)

Tarlaíonn tús na scríbhneoireachta ag an am céanna leis an léitheoireacht le cóipeáil frásaí agus abairtí bunaithe ar na téamaí. Tagann forbairt ar an scríbhneoireacht le tascanna scríbhneoireachta m.sh. ailt bunaithe ar nuacht phearsanta. Bíonn gá le cleachtadh i scríbhneoireacht fheidhmiúil agus chruthaitheach. Tá gá le cleachtadh agus taithí chun scil na scríbhneoireachta a fhorbairt sa scoil. Tá gá le seo ionas go mbeidh siad ábalta feabhas a chur ar a n-iarrachtaí. Tosaíonn obair ar litriú go neamhfhoirmiúil i rang a 2 agus leanann sé ar aghaidh go foirmiúil ó rang a 3. Tá an ghramadach á fhoghlaim de réir a chéile ach déantar go foirmeálta i ins na hárd ranganna (5 agus 6). Bíonn béim ar úsáid agus cumarsáid i gconaí i bhfoghlaim na gramadaí.

Teicneolaíocht an eolais agus na cumarsáide

Ta cláirbáin idirghníomhacha sa scoil againn. Is féidir TEC a úsáid i múineadh agus i bhfoghlaim na Gaeilge. Tá cleachtadh ag an bpáiste ar an ríomhaire agus is féidir lei/s an áis a usáid chun cluichí a imirt, chun teacht ar eolas, graificí srl agus cur le heolas an pháiste. Is féidir iad a usáid mar achmhainn leis na stráitéisí. Is féidir é a usáid chun píosa scríbhneoireachta a chur in eagar agus a leagan amach go slachtmhar. Cabhróidh sé leis, le heolas a fháil ar stair agus ar chultúr na tíre.

1.5 Comhtháthú na Snáitheanna:

Déantar na snáitheanna a comhtháthú sa cheacht Gaeilge.

1.6 Téamaí, Straitéisí agus Modhanna Múinte:

Féach thíos na **téamaí**:

Mé Féin, Sa Bhaile, An Scoil, Bia, An Teilifís, Siopadóireacht, Caitheamh Aimsire, Éadaí, An Aimsir, Ócáidí Speisialta

Bíonn fó-théamaí bunaithe ar shaol na bpáistí agus topaicí a bhfuil spéis acu iontu a sna téamaí. Beidh módhanna múinte in úsáid a oireann don téama agus don rang faoi leith agus beidh éagsúlacht sna fó-théamaí i ngach rang. Tá sé mar aidhm againn go mbainfear úsáid as na heiseamláirí atá roghnaithe, múinte agus cleachtaithe nuair atá baint acu le téama nó fo-théama faoi leith.

Straitéisí

Is iad seo leanas na stráitéisí (lth 67 ar aghaidh Curaclam na Bunscoile Treoirilinte) is coitianta a úsáidtear:

- Agallaimh mar ionchur d'imirt i rólanna
- Cluichí teanga
- Tascanna agus fadhbanna
- Druileanna
- Dramaíocht- mím, drámaí beaga, rólimirt srl

- Fiseáin
- Scéalaíocht- na paisti ag éisteacht le, ag insint, ag léamh agus ag scríobh
- Dánta – rannta, dánta srl
- Amhráin
- Seanfhocail
- Plé
- Díospóireacht

Is iad na sé **modhanna múinte** (Ith 64-67 Cúraclan na Bunscoile Treoirínte) is éifeachtaí a úsáidtear ná:

- An modh díreach -Seo ríomhaire (taispeáin ríomhaire agus é á rá)
- Modh na sraithe - D'éirigh mé ar maidin, ghlan mé m'fhiacla, d'ith mé mo bhricfeasta
- Modh na lánfhreagartha gníomhaí - Éist agus déan – cur suas do lámh, bí ag rith srl
- An modh closabhartha - Éisteacht le dlúthdíosanna, caint an mhúinteora – cluiche bingo/éist agus tarraing
- An modh closamhairc - Deilbhíní, fiseáin, srl
- Modh na ráite - Frásaí, nathanna cainte, seanfhocail srl a fhoghlaim de ghlan mheabhair chun iad a usáid arís i gcomhthéacsanna eile

1.7 Gaeilge Neamhfhoirmiúil – úsáid na Gaeilge i rith an lae:

Sa scoil seo úsáidtear an Ghaeilge go neamhfhoirmiúil chomh minic agus is féidir i rith an lae chun tacú le foghlaim fhoirmiúil eiseamláirí na bhfeidhmeanna teanga. Cloisfidh na páistí an Ghaeilge in úsáid mar ghnáth theanga cumarsáide. Úsáidtear an Ghaeilge sa rang go rialta ag amanta faoi leith m.sh. am rolla, am lóin, ag tús an lae, am dul abhaile, i gcomhair teachtaireachtaí. Beimid ag súil go mbeidh páistí in ann teachtaireacht a thabhairt, cead a iarraidh agus cabhair a lorg go nádúrtha as Gaeilge mar chuid de chaint an lae. (Aguisín 6). Beidh bainistiú ranga i nGaeilge chomh minic agus is féidir. I dtéarma 2 beidh béim speisialta ar labhairt na Gaeilge i dtimpeallacht na scoile roimh Sheachtain na Gaeilge. Feicfidh na páistí prionta sa timpeallacht i bhfógraí agus cómhartaí. Beidh ‘Frása na Miosa’ le feiceáil go soiléir ar bhord na bhfógraí. Tá samplaí de na frásaí seo in (Aguisín 7)

2. Pleanáil Eagraíochta

2.1 Pleanáil an Mhúinteora:

Déanann gach múinteoir ranga pleanáil bunaithe ar Cúraclan na Bunscoile don Ghaeilge agus ar an bplean seo. Ag deireadh na míosa déanann gach múinteoir cúntús ar an nGaeilge atá múinte agus foghlama ag páistí le linn na míosa.

Déanann na múinteoirí an pleanáil seo.

- **Pleanáil fhadtéarmach** Plean Bliana/Téarma
- **Pleanáil ghearrtéarmach** Nótaí Coicíse
- **Cúntas míosúil**

2.2 Áiseanna:

Tá téacsleabhair ag an múinteoir agus leabhar ag na páistí, chomh maith le dlúthcheirnín, le scéalta, amhráin agus dánta taifeadta. Úsáidimid áiseanna comhaimseartha chun go mbeidh éagsúlacht sa cheacht agus chun aire na bpáistí a choinneáil. Tá na háiseanna atá againn á gcoimead i ngach seomra ranga. Tá liostaí de na háiseanna faoi leith in Aguisín 8. Tá súil againn cur leis na háiseanna seo agus an leabharlann a fhorbairt go rialta. Úsáidtear Aguisín 9 mar uirlis chun treoir a thabhairt dúinn agus áiseanna á cheannach. Tá liosta de bhogabhar srl in Aguisín 10.

2.3 Éagsúlacht Cumais:

Bíonn éagsúlacht cumais i ngach rang agus déantar múinteoireacht agus pleanáil chuif. Déantar freastal ar éagsúlacht cumais na bpáistí trí módhanna múinte, stráitéisi éagsúla agus achmhainni difriúla a úsáid. I gcás páistí a thógtar amach ón rang chun freastal ar mhúinteoireacht sa bhreis, déantar gach iarracht nach gcaillfidís an Ghaeilge go rialta. Bíonn eisceacht ó fhoghlaim na Gaeilge ag páistí ó am go am.

2.4 Comhtháthú le hÁbhair eile:

Déanfaimid iarracht roinnt Gaeilge a usáid in ábhair éagsúla sa scoil i rith na bliana. Beidh saoirse ag múinteoirí a rogha féin a dhéanamh m.sh. d'fhéadfadh múinteoir rang Ealaíona nó Corp Oideachais a dhéanamh trí Ghaeilge, nó cuid den rang sin.

2.5 Measúnú:(Lth 142-151 Curaclam na Bunscoile – Teanga)

Is próiseas ciorclach é pleanáil, múineadh, foghlaim agus measúnú na Gaeilge. Is cuid lárnach agus fiúntach de phróiseas teagaisc & foghlama na Gaeilge an measúnú. Cabhraíonn sé le múinteoirí nuair atá siad ag cur curaclaim Ghaeilge i bhfeidhm agus á pleanáil ar bhonn scoile. Measúnú ar na na ceithre shnaithe i gceist. Beidh uirlisí measúnaithe, idir neamhfhoirmiúil agus foirmiúil in úsáid chun dul chun cinn na ndaltaí a mheas:

• Dírbhreachnú an mhúinteora

Beidh an múinteoir ag faire amach go rialta conas ar éirigh leis na daltaí na cuspóirí foghlama a bhaint amach. Ba chóir go mbéadh dlúthcheangail idir na cuspóirí agus an measúnú chun go mbeidh an múinteoir in ann cuspóirí don chéad cheacht eile a bhunú ar ghánna an pháiste. Is féidir torthaí an mheasúnaithe seo a chlárú go neamhfhoirmiúil chun cabhrú le measúnú suimitheach an pháiste a chur le chéile.

• Tascanna & trialacha deartha ag an múinteoir

Sna tascanna ilchineálacha a chumfaidh an múinteoir, beidh go leor deiseanna cumas tuisceanna agus cumarsáide an pháiste a mheas.

• Bailiúchán d'obair agus do thionscadail an pháiste

• Measúnú leanúnach ar na scileanna teanga a bheidh ar siúl go mbeidh an múinteoir in ann pleanáil cuif a dhéanamh (measúnú foirmitheach)

• Na Feidhmeanna Teanga a usáid mar uirlis mheasúnaithe

2.5 Obair Bhaile:

Tugann na múinteoirí obair bhaile simplí sodhéanta do na páistí ó rang 2 ar aghaidh. Bíonn an obair bhaile bunaithe ar an méid atá ar siúl sa rang.

2.6 Forbairt Foirne:

Tugann an scoil agus an Bord Bainistíochta tacaíocht do na múinteoirí curaclam Gaeilge na scoile a fhorbairt.

2.7 Tuismitheoirí agus an Ghaeilge:

Tá tábhacht thar cuimse ag baint le ról na dtuismitheoirí chun cabhrú le hobair na scoile. Is féidir leo dearcadh dearfach don Ghaeilge a chothú sna páistí agus tacaíocht a thabhairt d'obair na scoile agus d'obair an ranga. Cuirfimid liosta abairtí/focail/frasai abhaile ó am go chéile. Cabhróidh siad trí thacaíocht a thabhairt d'imeachtaí Gaeilge sa scoil agus sa cheantar, trí chabhrú leis an obair bhaile, agus trí Ghaeilge a chleachtadh ar ócáidí áirithe sa bhaile. Mura bhfuil muinín ag na tuismitheoirí as a gcuid Gaeilge féin cuideoidh an scoil a chur ina luí orthu cé chomh tábhachtach is atá dearcadh dearfach.

2.8 Comhionannas:

Beidh deis ag gach páiste sa scoil seo an Ghaeilge a fhoghlaim. Beidh seans ag gach páiste taitneamh agus tairbhe a bhaint as an gcultúr Ghaelach.

■ Critéir Rathúlachta (lena ndéanfar an polasaí a mheas)

- Aiseolas ó mhúinteoirí faoin méid Gaeilge atá in úsáid sa rang/sa scoil
- Aiseolas ó na páistí faoina ndearcadh i leith na Gaeilge – (*taitneamhach? suimiúil? éasca?...*)
- Atmaisféar Gaelach sa scoil – tá sé seo á neartú againn trí imeachtaí éagsula a eagrú i rith na bliana chomh maith lenár scéim “Lá na Gaeilge”.
- Torthaí trialacha, m.sh. i litriú
- Aiseolas ó thuismitheoirí

■ Cur i bhfeidhm

(a) Rólanna agus freagracht:

Rólanna: Tá gach múinteoir freagrach as an bplean a chur i gcrích.

Tá sé de dhualgas ag gach múinteoir scéim bliana agus ullmhúcháin gearr- thréimhseach a eagrú de réir na moltaí atá sa phlean iomlán agus de réir an cuid den curaclam a bhaineann lena rang féin.

(b) Spriocdháta leis an bplean a chur i bhfeidhm:

Tá an plan i bhfeidhm sa scoil.

■ Athbhreithniú

(a) Rólanna agus freagracht:

Rólanna: Beidh foireann na scoile freagrach as seo.

(b) Spriocdháta don athbhreithniú:

Pléifear dul chun cinn an phlean go minic. Beidh athbhreithniú déanta ar an bplean seo go rialta ag cruinnithe fóirne. Déanfar an chéad athbhreithniú eile le linn na scoilbhliana 2011/12

■ Daingniú agus Cumarsáid

Tabharfar an plan scoile seo don mBord Bainistíochta. Beidh an plan faofa ag an mBord tar éis iniúchadh a dhéanamh air.

Síniú Marquerite White
(P.O.)

Fr Seamus Ó Laoigh Tighesáin,
11/05/10.

Dáta 6/5/10